

Mesilasperede paljundamise ja mesila laiendamise kogemusi lamavtarude korral

Kokkuvõtte loengust Jäneda mesinduspäevadel 14.02.2009.a.

Lektor Vahur Talimaa, lektorileping PR-5-1.3-2

Mesindusloeng toimus Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

Jälle on Eestis raske majanduslik olukord. Ametnikud kabinettides soovivad rahval hakata tegelema põllumajandusega. Inimesed tahaksid piima toota või teravilja kasvatada, või võtaks õige käsile lihloomade kasvatamise või aianduse. Investeeringuteks läheks aga roppu moodi raha ja näed sa - hinnad ka imelikud, aasta tagasi olid päris laes, nüüd nii all kui all.

Paljud näevad pääseteed enda sissetulekute suurendamiseks mesila rajamises või olemasoleva mesila laiendamises. Mõned tutvavad on mulle nõnda kommenteerinud - Mis sul viga elada, mesilased rabavad nii ööd kui päevad tööd teha, sinu ülesanne on ainult kokku veetud mee müügist saadus raha kulutamine. Kas see mesindus ikka nii lihtne on, küllap seda teavad need kolleegid, kes pikemat aega nende tiivuliste olenditega töösõprust pidanud.

Mulle endale meeldib see mesinike ütlemine, et mesilasperesid tuleb läbi vaadata nii vähe kui võimalik ja nii palju kui vajalik. Õigeaegselt tuleb kevadel pered puhtaks teha, õigeaegselt raamid juurde panna, õigeaegselt mesi välja ja talvesööt sisse. Varroalestaravi ka veel ja nii imelihtne see mesindus ongi.

Kui inimesel on tõsine plaan mesilasperesid soetada või nende hulka suurendada, on praegu õige aeg töödega pihta hakata. Kõigepealt inventar- tarud ja raamid. Kellel raha rohkem, läheb müügist juurde ja ostab kõik uued riistad - see variant on kõige parem ja hügieenilisem. Kui nüüd endal on tarusid, mis on lihtsalt tühjaks jäänud, ei ole probleemi. Need tuleb puhtaks kraapida, ära remontida ja värvida. Juhul kui kellegi käest tarud toote, on asi keerulisem. Me ei tea, miks nendes tarudes mesilaste elu lakkas. Tuleb arvestada kõige halvema variandiga-haudmemädanikuga.

Kõigepealt tuleks sellises vanas tarus mehaaniliselt eemaldada kogu mustus, seejärel kas põletada tulega (leeklamp, gaasipõleti või lihtsalt bensiin), pesta seebikivi lahusega või Virkon S-ga. Ilusa ilmaga võib lasta veel päikesevalgusel tarusse paista. Ultraviolettkiirgus pidi olema kõige puhastavama toimega. Kärjeraamid tuleb ka valmis teha ja vahapõhi sisse sulatada. Minu põhimõte on, et kõik tööd, mis võimalik, tuleb talvel ära teha, suvisel ajal on tegemist niigi kuhjaga.

Kui tarud ja raamid valmis, aga mesilasi veel üldse ei ole, siis tuleb ostusoovist mesinikele teada anda. Mõningaste mesilasperede olemasolu korral tuleb peale puhastuslendu neid turgutama hakata lisasöödaga. Võib osta valgusööta müügist käest või valmistada ise, lisades suhkrulahusele või pudersöödale erinevaid valgu- ja vitamiinilisandeid (soja, pärm, veri, okkaleotis, c-vitamiin, õietolmuasendaja jne). Mina ise pooldan pudersööta, mille sisse on lisatud õietolmu või tühjadedest kärgedest korjatud suira. See on mesilastele kõige suupärasem toit. Ainult tugev ja elujõuline pere ohtra mesilaste ja haudme olemasolul on paljundamiseks ja uute perede tegemiseks kõlbulik.

Üpris tihti on kuulda mõnegi mesiniku ütlemist - Ma ei leia ema perest üles, ma pole mesilasema kunagi näinudki. Sedasi tööd teha on ikka väga raske, kui mitte võimatu. Osa mesinikke laseb teadlikult mesilasperedel sülemleda. Neist saab ilusti ülesehitatud kärgi. Aga seda peab meeles pidama, et sülemlejad mesilased jäävadki sülemlema, nad ei allu mesinikule. Meetoodangu saamine sellistelt peredelt on väga küsitav.

Nüüd mõned mesilasperede paljundusvõtted. Juhtub, et mesilaspere sagib, on närviline ja tige, ema otsimine raske. Siis võib pere jaotada pooleks, nii haue kui sööt. Kuhu poole ehitatakse seejärel asemakupp, seal ema puudub. Sinna tuleks anda emakasvatusmesilast toodud uus noor ema.

Olgu näiteks olukord selline – ilm ilus, on oodata ohtrat nektarit, tugevas paljundatavas peres on 12-14 raami kaanetatud hauet. Südapäeval, kui lennumesilased on väljas, otsitakse ema üles, pannakse ajutiselt puuri ja hiljem jäetakse samasse tarusse koos lennumesilastega ja perele juurdepandavate kärgedega. Perest antakse ära igasse uude tehtavasse peresse 4 haudmeraami ja kaks söödaraami. Igasse uude peresse antakse uus noor ema. Vana pere, kuhu naasevad lennumesilased, pühendub nüüd mõneks ajaks ainult mee korjele. Hauet hooldada on ju napilt. Uued tehtud kunstpere koosnevad ainult tarumesilastest ja on sõbralikud antava uue ema vastu.

Kunstperet võib teha ka järgmiselt. Südapäeval leiame mesilaspere, kus on ohtralt hauet ja noori mesilasi. Otsime peres üles mesilasema, jälgime, et ta raudselt vanasse tarusse jääks. Võtame perest kolm raami kaanetatud hauet ja kaks raami sööta uude tehtavasse kunstperesse. Koputame lisaks veel mõnelt kärjelt noori mesilasi. Järgmisel päeval anname selliselt tehtud kunstperesse uue noore ema..

Kirjandust lugedes leiame sealt väga palju erinevaid mooduseid mesilasperede paljundamiseks. Mina pooldan uutes peredes kunstlikult kasvatatud noorte paarunud mesilasemade kasutamist. Igasuguse paljunduse õnnestumise aluseks on ilus ilm ja nektarikorje olemasolu. Kui juhtuvad sisse tulema üksikud halvad ilmad, aitab hädast välja noorte perede lisaõõtmine. Mitmenädalase saju korral on aga seegi üritus määratud hukule. Olen näinud vaatepilti, kus suve algul tehtud kolmeraamilistest kunstperedest on sügiseks talvituma mineku ajaks kasvanud suured pered.

Varroalesta Eestisse sissetulemise järel õppisid kõik mesinikud hoolega tegelema varroatoosi ravimisega. Nüüd viimastel aastatel on saagenud mesilasperede suremine varroatoosikahjustuse tõttu, sest mõned mesinikud ei tunneta enam varroatoosi ohtu. Minu soovitus - ärge muutuge varroatoosi suhtes hooletuks, muidu ei saa mesindust asja, suurtest meesaakidest rääkimata.